

KOMISJONI OTSUS,**14. november 2006,****koondumise kokkusobivuse kohta ühisturu ja Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga****(Juhtum nr COMP/M.4180 – Gaz de France/Suez)**

(teatavaks tehtud numbri K(2006) 5419 all)

(Ainult prantsuskeelne tekst on autentne)

(2007/194/EÜ)

14. novembril 2006 võttis komisjon teatava koondumisega seoses vastu otsuse kohaldada nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määruse (EÜ) nr 139/2004 (kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle ⁽¹⁾) artikli 8 lõiget 2. Otsuse täieliku teksti mittekonfidentsiaalne versioon juhtumi autentses keeles on avaldatud konkurentsi peadirektoraadi veebisaidil http://ec.europa.eu/comm/competition/index_fr.html

A. OSALISED

- (1) GDF on energiakontsern, kes osutab gaasivarustusvõrgu kaudu energiateenuseid, tegeleb gaasimaardlate otsimisega ning maagaasi tootmise, hoiustamise, tarnimise ja müügiga peamiselt Prantsusmaal, aga ka Belgias, Saksamaal, Ühendkuningriigis, Luksemburgis, Ungaris ja Hispaanias. Belgias kuulub kontsernidele Gaz de France ja Centrica ühiskontroll ettevõtja SPE ⁽²⁾ üle, kes on tegev Belgia elektri- ja maagaasiturul ning osutab seal energiateenuseid.
- (2) Kontsern Suez tegutseb tööstussektoris ja osutab kommunaalteenuseid. Kontserni tegevus hõlmab nelja tegevussuunda kahes põhivaldkonnas, milleks on energeetika ja keskkond. Kontserni Suez olulisemad energeetikavaldkonnaga seotud üksused on Electrabel (elektter ja gaas), Distrigaz (gaas), Fluxys (gaasi transport ja hoiustamine), Elyo (alates 2006. aasta jaanuarist Suez Energy Services), Fabricom, GTI, Axima ja Tractebel Engineering (energiateenused). Osapoolte edastatud teabe kohaselt kuulub ettevõtjale Suez Energie Europe vähemusosalus (27,5 %) ettevõtjas Elia, kes haldab Belgias elektri ülekandeliini.

B. TOIMING

- (3) Teatatud toiminguga nähti ette, et kontsern GDF võtab üle kontserni Suez ning viimane lõpetab oma tegevuse juriidilise isikuna. Kavandatava koondumise peab kvalifitseeritud hääleteenamusega heaks kiitma mõlema ettevõtja aktsionäride erakorraline täiskogu ning Suez'i aktsiate müügiks ei pea korraldama avalikku pakkumist. Mõlema kontserni nõukogud on ühinemise kava juba heaks kiitnud, Suez'i puhul vastavalt 25. veebruaril 2006 ja

GDFi puhul 26. veebruaril 2006. Ühinemine toimub aktsiate vahetamise teel suhtega üks-ühele.

- (4) Kõnealune toiming sõltub sellest, kas Prantsuse parlament võtab vastu otsuse muuta 9. augusti 2004. aasta seadust, mis käsitleb riigi osaluse vähendamist kontsernis GDF alla 50 %.
- (5) Eespool kirjeldatud arvesse võttes on toiming, millest teatati, koondumine määruse (EÜ) nr 139/2004 (ühinemismäärus) artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses.

C. KONKURENTSIMÕJU HINDAMINE**1. Koondumisega kaasnevad konkurentsiprobleemid**

- (6) Oma otsuses on komisjon arvamusel, et koondumine kahjustab olulisel määral tõhusat konkurentsi neljas sektoris: Belgia gaasisektoris, Prantsuse gaasisektoris, Belgia elektrisektoris ja Prantsuse küttevõrkude sektoris.

Belgia gaasisektor

- (7) Belgia gaasisektoris on tõhus konkurents oluliselt häiritud järgmistel H- ja L-rühma gaasi turgudel (riigi tasandil):

⁽¹⁾ ELT L 24, 29.1.2004, lk 1.

⁽²⁾ Nii GDF kui ka Centrica omavad kumbki 50 % valdusettevõtja aktsiatest, kes omandas 2005. aastal 51 % ettevõtja SPE aktsiatest. Nad omavad ühiskontrolli ettevõtja SPE üle. 49 % SPE aktsiatest kuulub SPE endistele omanikele ning ettevõtjatele ALG ja Publilium. Kõnealustele ettevõtjatele kuulub teine haldusettevõtja, kes ei oma kontrollpakki.

— gaasi müük jaotusettevõtjatele (piirkondlikele edasimüüjatele, sellistele traditsioonilistele tarneettevõtjatele nagu Electrabel Customer Solutions) ja uutele gaasitarneturule tulnud ettevõtjatele Belgias (näiteks Essent ja Nuon);

- gaasi müük tööstustarbijatele;
- gaasi müük väikestele tööstustarbijatele ja kaubandusettevõtjatele;
- gaasi müük kodumajapidamistele. Otsuses ei täpsustata, kas kõnealused geograafilised turud on riiklikud või väiksema ulatusega (Brüssel, Flandria ja Valloonia kohaldavad erinevaid energiaturu liberaliseerimise kavu);
- gaasi müük gaasiküttel töötavatele elektrijaamadele.

Osaliste turuosa oleks kõikidel nendel turgudel kokku väga suur ning neil oleks igal nimetatud turul turguvalitsev seisund.

- (8) Koondumisega kõrvaldataks traditsioonilise ettevõtja kõige olulisem konkurent. Ükski teine ettevõtja ei suuda pakkuda kontserniga GDF võrreldavat konkurentsi. GDFi suurt turuosa võib põhjendada ettevõtja teatavate tugevate külgede ja eelistega, mida ühelgi uuel konkurendil samal määral ei ole. GDF on suure naaberriigi turguvalitsev ettevõtja, kellel on laialdane ja mitmekülgne portfoolio (mis hõlmab näiteks ka veeldatud maagaasi), kontsernil GDF on eelisjuurdepääs Belgias hoiustatud H-rühma gaasile, tal on hoidla L-rühma gaasi hoiustamiseks Belgia piiri lähistel Prantsusmaal, ta on teatavate Belgiat läbivate gaasijuhtmete kaasomanik ja omab ühiskontrolli teatavate sisemispunktide üle, mis tagab võimaluse reserveerida seal ettevõtjale vajalik võimsus. Uued konkurendid Belgia turul – Nuon ja Essent – saavad L-rühma gaasi osta ainult kontsernidelt Suez või GDF, kes on seotud ettevõtjaga [...] (*) pikaajaliste lepingute kaudu, mis hõlmavad nimetatud ettevõtja kogueksporti Belgiasse ja Prantsusmaale.
- (9) Otsuses rõhutatakse, et turule sisenemine on oluliselt takistatud ning see suurendab eespool kirjeldatud koondumise horisontaalset mõju. Need tõkked on seotud juurdepääsuga gaasile (koondumise osalistel on juurdepääs suuremale osale Belgiasse imporditavale gaasile ning neile kuuluvad peaaegu kõik pikaajalised impordilepingud), juurdepääsuga infrastruktuurile (koondumise osalised omavad kontrolli võrguettevõtja Fluxys üle ja edastusvõrke haldava ettevõtja Distrigaz üle, gaasivõrgu sisendvõimsus on ebapiisav ning võrk on ülekoormatud), juurdepääsuga veeldatud maagaasile (Belgia ainsat,

Zeebrugges asuvat hoidlat haldab kontserni Suez tütar-ettevõtja Fluxys LNG), H-rühma gaasi hoiustamisega Belgias (kontserni GDF hoiustamisvõimsus Prantsusmaal on parim alternatiiv väljaspool Belgiat), kvaliteedinõuetega ja Zeebrugge gaasihoidla likviidsuse puudumisega. Kuigi paljud kõnealused tõkked olid olemas juba enne koondumist, muutusid mitmed neist veelgi suuremaks (gaasijuhtmete omandamine ja hoiustamisvõimsuse reserveerimine).

Prantsusmaa gaasisektor

- (10) Prantsuse gaasiturul on geograafiline turg jaotatud viieks tasakaalustavaks tsooniks: põhja-, lääne-, ida-, lõuna- ja edelatsiooniks. Viimati nimetatud tsoonis haldab peamist gaasiedastusvõrku täielikult kontsernile Total kuuluv tütar-ettevõtja Total Infrastructure Gaz France (TIGF). Neljas eespool nimetatud tsoonis haldab edastusvõrku täielikult kontsernile GDF kuuluv tütar-ettevõtja GDF Réseau transport (GRT gaz). Turu-uuringu kohaselt on konkurentsitingimused tasakaalustavate tsoonide sees erinevad, mida iseloomustab tsoonidevaheliste edastusvõrkude ülekoormatus.
- (11) Võttes arvesse turu geograafilist jaotust viieks tsooniks, oleks otsuse tõttu tõhus konkurents oluliselt häiritud järgmistel turgudel:

- H-rühma gaasi tarnimine suurtarbijatele, kes on kasutanud oma õigust valida tarnijat põhja-, lääne-, ida- ja lõunatsioonid ning L-rühma gaasi puhul põhjatsioonid;
- H-rühma gaasi tarnimine väiketarbijatele, kes on kasutanud oma õigust valida tarnijat kõigis viies tsoonis ning L-rühma gaasi puhul põhjatsioonid;
- H-rühma gaasi tarnimine kohalikele jaotusettevõtjatele, kes on kasutanud oma õigust valida tarnijat põhja- ja idatsioonid ning L-rühma gaasi puhul põhjatsioonid;
- H-rühma gaasi tarnimine kodumajapidamistele alates 1. juulist 2007 kõigis viies geograafilises tsoonis ning L-rühma gaasi puhul põhjatsioonid. Kõnealused turud püsivad mitme kuu vältel potentsiaalsetena. Paraku uue üksuse loomine ja GDFi konkurendi kontserni Suez⁽¹⁾ turult lahkumine ei soodusta uute potentsiaalsete konkurentide turule tulekut ning seda takistavad olemasolevad tõkked suurenevad veelgi;

(*) Teatavad konfidentsiaalsed andmed on käesolevast dokumendist kustutatud, need on tähistatud nurksulgude ja tärniga.

⁽¹⁾ Kontsernil Suez on suurte tööstuslike tarneettevõtjate hulgas turguvalitsev seisund (torujuhtme Distrigaz kaudu) ja veejaotusettevõtjana Prantsusmaal (la Lyonnaise des Eaux) on tema klientideks mitu miljonit kodumajapidamist. Seega on Suezil parimad võimalused GDFiga konkureerida, kui kodumajapidamiste turg 1. juulil 2007. aastal avatakse.

- H- ja L-rühma gaasi tarnimine gaasiküttl töötavatele elektrijaamadele põhjatoonis. Kõnealusel turul on samuti potentsiaalne turg, ⁽¹⁾ kuid võttes arvesse selliste elektrijaamade käivitamise võimalust lähiaastatel, kaob tehingu tulemusena turult ainus ettevõtja, kes suudaks GDFiga konkureerida.

GDF on kõigil neil turgudel turuvalitsev ettevõtja. Kontserni Suez (Distrigaz) turult lahkumisega suurendatakse veelgi seda mõju ja kõrvaldataks üks kõige paremate võimalustega ja võimsaim konkurent.

- (12) Nagu ka Belgia puhul selgitatakse otsuses, kuidas suurendab koondumise horisontaalset mõju asjaolu, et turule tulek (eriti juurdepääs gaasivarudele ja infrastruktuurile) on oluliselt takistatud. Koondumise osalistel on ulatuslik juurdepääs Prantsusmaale imporditavale gaasile ja neile kuuluvad peaaegu kõik pikaajalised impordilepingud. Gaasi infrastruktuur kuulub peaaegu täielikult kontsernile GDF, kas otse või täielikult tema omanduses oleva tütar-ettevõtja GRT gaz kaudu (v.a edelatooni infrastruktuur, mis kuulub kontsernile Total).

Belgia elektrisektor

- (13) Otsuse kohaselt on tõhus konkurent oluliselt häiritud järgmistel turgudel:

- Belgia elektritootmise ja hulgitootmise riigisisene turg: koondumise tulemusel kõrvaldatakse Belgia traditsioonilise tarne-ettevõtja Electrabel (Suez) olulisim konkurent, kelle elektrijaamad asuvad pakkumiskõvera keskmises ja ülemises osas. ⁽²⁾ Seega saab koondumisel loodud ettevõtja mõjutada veelgi suuremal määral hindu Belgia elektri hulgiturul;

- abiteenuste ja võimsuse balansseerimisteenuste riigisisene turg, kus koonduvad kaks ainukest ettevõtjat, kes osutavad suurema osa edastusvõrgu haldusettevõtjale Elia vajalikest teenustest;

- riigisisene gaasi tarnimine suurte tööstus- ja äritarbijatele (> 70 kV). Lisaks ettevõtjale Electrabel (Suez) tegutsevad praegu kõnealusel turul veel ainult RWE ja EDF (hiljuti alustas tegevust ka SPE (GDF)). Kui üks kahest olulisest konkurendist (SPE (GDF) ja EDF) turult lahkub, tugevneb kõnealusel turul turuvalitseva ettevõtja Electrabel (Suez) seisund;

⁽¹⁾ Käeoleva otsuse vastuvõtmise ajal haldab Prantsusmaa ainukest gaasiküttl töötavat elektrijaama kontsern GDF, kes tarnib ise ka jaamale vajaliku gaasi.

⁽²⁾ Toimiva konkurentsiga turul kehtestab elektri hinna elektrijaam, kelle tootmise piirkulud on hetkel kõige suuremad, ehk siis tootja, kes asub pakkumiskõvera ülemises osas.

- riigisisene gaasi tarnimine väikestele tööstus- ja äritarbijatele (< 70 kV). Sellel turul suurendab ettevõtja SPE (GDF) turuosa lisandumine Suez turu valitsevat seisundit;

- gaasi tarnimine kodumajapidamistele, kellel on õigus tarnijat valida. Geograafilisel turul säilib ja suureneb koondumise osaliste turu valitsev seisund kõnealusel tarneturul nii piirkondlikul kui riigisisel tasandil.

- (14) Lisaks koondumise horisontaalsele mõjule on otsusel ka teatav vertikaalne mõju, mis tugevdab kontserni Suez turu valitsevat seisundit Belgia elektriturul.

- (15) Kuna gaas on elektri tootmise toormeks, mõjutab otsus osapoolte võimet ja huvi tõsta gaasi hinda ning seega ka gaasi tarnimise paindlikkust gaasiküttl töötavatele elektrijaamadele.

- (16) Otsuses rõhutatakse, et osapooltele on üksikasjalikult teada konkurentide gaasiküttl töötavate elektrijaamade olulisema kuluartikli hind ning järelikult ka nende hinna- ja tootmispoliitika.

- (17) Kuna osalised on ettevõtja Elia (abiteenuste ja võimsuse balansseerimisteenuste osutaja) jaoks peamised tarnijad, mõjutab otsus nende võimet ja huvi tõsta konkurentidele osutatavate abiteenuste ja võimsuse balansseerimisteenuste hinda.

- (18) Neljas probleem seoses otsuse vertikaalse mõjuga on see, et kõrvaldatakse kontserni Suez praegu ainus konkurent, kes suudaks tarnida väikestele ettevõtjatele ja kodumajapidamistele korraga nii gaasi kui ka elektrit.

- (19) Otsuses selgitatakse, kuidas suurendavad koondumise horisontaalset mõju turule tulekut takistavad tingimused, mis on seotud i) juurdepääsuga elektritootmise võimsusele, ii) roheliste sertifikaatidega ning soojus- ja elektrienergia koostootmisega, iii) elektritootmise vähese likviidsusega ja iv) juurdepääsuga edastus- ja jaotusvõrgule.

Prantsusmaa küttevõrk

- (20) Lisaks osaliste osutatavate energiateenustega seotud mitmesugustele probleemidele kaasnevad tehinguga ühe osalise jaoks ka konkurentsiprobleemid, seda Prantsusmaa riikliku ulatusega avalike teenuste turul, mis hõlmab kaugkütte haldamise delegerimist ("küttevõrgud").

(21) Omavalitsus sõlmib küttevõrkude haldamiseks pikaajalised lepingud (12–24 aastat) pakkumismenetluse korras, millest võtavad tegelikult osa ainult teatavad spetsialiseerunud Prantsuse ettevõtjad. Kõnealused tarneetevõtjad on järgmised: Dalkia (kontsern Veolia), SES-Elyo (kontsern Suez), Soccram (kontsern Thion) ja Cogac (Cofathec-Coriance, kontsern GDF). Cogac (kontsern GDF) omab ettevõtjas Soccram (kontsern Thion) olulist osalust ja kindlasti ka ühiskontrolli.

(22) Pärast tehingut tekib koondumise osalistest suurim ettevõtja turul. Tehingu tulemusel kõrvaldatakse turult Cogac (kontsern GDF). Kõnealune ettevõtja oli "isemõtleja", mistõttu puudus turul kooskõlastatud tegevus.

(23) Asjaolu, et kõigi ettevõtjate jaoks, kes osalevad Prantsuse küttevõrgu haldamisega seotud pakkumismenetluses, on GDF suurim gaasitarnija, vähendab veelgi konkurentsivõimet turul.

2. Osaliste võetud kohustused

(24) Selleks et lahendada komisjoni osutatud konkurentsiprobleemid, esitasid osalised 20. septembril 2006 asjakohased kohustused.

(25) Komisjon konsulteeris turul tegutsevate ettevõtjatega ning enamik neist osutas, et kohustused ei ole piisavad teatud toiminguga kaasnevate konkurentsiprobleemide lahendamiseks.

(26) Pärast seda, kui komisjon teavitas osalejaid turul tegutsevate ettevõtjate konsulteerimise tulemustest, muutsid osalejad 13. oktoobril 2006 oma esialgseid kohustusi.

13. oktoobril 2006 võetud kohustused

(27) Osalejate esitatud kohustused hõlmavad viit olulist punkti:

— Kontserni Suez osaluse loovutamine ettevõtjas Distrigaz. Seega võib koondumise tulemusel loodud ettevõtja osta Distrigazilt gaasitarneteenust, et varustada oma elektriijaamu ja ettevõtja ECS kliente. Samas on tarnekogused piiratud ja neid vähendatakse järk-järgult. Suurema osa tarnekoguste puhul on tarnelepingute maksimaalne kestus [...] * aastat (alates osaluse loovutamise kuupäevast ettevõtjas Distrigaz);

— Kontserni Gaz de France 25,5 % osaluse loovutamine ettevõtjas SPE;

— Osalised loovutavad *de facto* ja *de jure* kogu kontrolli ettevõtja Fluxys SA üle, kellest saab pärast tegevuse ümberkorraldamist gaasi infrastruktuuri (edastus- ja

transiidivõrk, hoiustamine, veeldatud maagaasi hoidla Zeebrugges) ainuhaldaja Belgias. Ettevõtja Fluxys SA nõukogu, keda osalised ei saa enam kontrollida, otsustab seega sõltumatult gaasi infrastruktuuri investeeringuid käsitleva üldise kava üle;

— Belgia ja Prantsusmaa gaasi infrastruktuuridega seoses on ette nähtud täiendavad meetmed;

— Osalised loovutavad osaluse ettevõtjas Cofathec Coriance ja küttevõrgu ettevõtjas Cofathec Service, kuid säilitavad Cofathec Coriance osaluse ettevõtjates Climespace ja SESAS.

Komisjoni hinnang osaliste kohustustele

(28) Hinnates uurimise käigus juba kogutud teavet, eriti turul tegutsevate ettevõtjate eelneva konsulteerimise tulemusi, on komisjon veendunud (ilma, et ta peaks veel kord turul tegutsevate ettevõtjatega konsulteerima), et osaliste 13. oktoobril 2006 esitatud kohustused on igati piisavad teatatud koondumisega kaasnevate konkurentsiprobleemide kõrvaldamiseks nii Belgias kui ka Prantsusmaal ja seda järgmisel põhjustel:

— kontserni Suez osaluse loovutamine ettevõtjas Distrigaz ning kontserni GDF osaluse loovutamine ettevõtjates SPE, Cofathec Coriance ja küttevõrgus Cofathec Service võimaldab vältida osaliste tegevuse kattumise kõikidel nendel turgudel, kus see tekitaks konkurentsiprobleeme. Kõnealused loovutamised võimaldavad vältida ka gaasi- ja elektriturul vertikaalse sulgemisega kaasnevaid probleeme;

— kontrolli kaotamine ettevõtja Fluxys SA üle ning Belgia ja Prantsusmaa gaasi infrastruktuuride ümberkorraldamine on piisavad meetmed, et vähendada turule tulekuga seotud takistusi ning edendada tõhusat konkurentsi.

D. KOKKUVÕTE

(29) Teatatud koondumine oleks oluliselt kahjustanud konkurentsi teatavatel turgudel. Osaliste 13. oktoobril 2006 võetud muudetud kohustused on piisavad, et kõrvaldada tuvastatud konkurentsiprobleemid. Seepärast kinnitatakse otsusega, et juhul, kui osalised peavad kinni 13. oktoobril 2006 võetud ja 6. novembril 2006 kinnitatud kohustustest, vastab koondumine ühisturu tingimustele.

(30) Seetõttu kuulutab komisjon oma otsusega kõnealuse tehingu vastavalt ühinemismääruse artikli 8 lõikele 2 ühisturu ja Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga kokkusobivaks.